

درسنامه دروس دوازدهم تاپانزدهم جامعه شناسی (۲)

درس دوازدهم: بحران های معرفتی و معنوی

نگارش:

محمود یعقوبی

دبیر جامعه شناسی شهرستان زیرکوه، قاینات

مقدمه

..... صفحه ۹۸

۱- چالش های جهانی به چه ترتیبی ظاهر می شوند؟

ابتدا چالش های اقتصادی، سیاسی، نظامی و..... رخ می دهند. سپس چالش ها و بحران های معرفتی، معنوی، اخلاقی، عاطفی و..... ظاهر می شوند.

۲- به چه دلیل فرهنگ غرب نمی تواند چالش های فرهنگ خود را به دیگران نسبت دهد؟

این چالش ها در مواجهه با سایر فرهنگ ها به وجود نمی آیند و همگی از درون فرهنگ غرب برمی خیزند. علت این چالش ها درونی است، نه بیرونی، به همین دلیل فرهنگ غرب نمی تواند آن را به دیگران نسبت دهد.

۳- چرا وقتی آثار چالش های غرب در سطح جهان آشکار می شود فرهنگ های دیگر نباید چاره این چالش ها و درمان این دردها را از غرب بخواهند؟

چون علت این چالش ها درونی است و همگی از درون فرهنگ غرب برمی خیزد و فرهنگ های دیگر نباید همان راهی را بروند که فرهنگ غرب رفته است. چرا که اگر کوری، کور دیگر را هدایت کند هر دو به چاه خواهند افتاد.

۴- عمیق ترین لایه فرهنگ معاصر غرب و روح و شالوده آن چیست؟

سکولاریسم - اومانیسم و روشنگری

بحران معرفتی

..... صفحه ۹۹

۵- در فرهنگ قرون وسطی معتبرترین راه شناخت جهان چه بود؟

کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا

۶- در فرهنگ قرون وسطی کدام راه شناخت جهان نادیده گرفته می شد؟

شناخت از راه عقل و تجربه

۷- روش معرفتی قرون وسطی (کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا) در کدام دوران مورد تردید قرار گرفت و چه پیامدی داشت؟

در دوران رنسانس این روش معرفتی مورد تردید قرار گرفت و به تدریج به بحران معرفتی انجامید.

۸- جهان غرب برای برون رفت از بحران معرفتی (تردید در روش معرفتی قرون وسطی) چه اقدامی انجام داد؟

وحی وشهود را در شناخت علمی نادیده گرفت و به شناخت از راه عقل و تجربه بسنده کرد.

۹- به چه دلیل در قرن نوزدهم و بیستم شناخت حسی و تجربی را تنها شناخت علمی می دانستند؟

چون شناخت عقلی جدید بیش از دوسده دوام نیاورد.

۱۰- در قرن نوزدهم و بیستم تنها راه شناخت علمی جهان چه بود؟

شناخت حسی و تجربی

۱۱- جامعه شناسان در قرن نوزدهم به دنبال داوری درباره چه اموری باروش حسی و تجربی بودند؟

در قرن نوزدهم جامعه شناسان به دنبال آن بودند که درباره حقایقی که پیامبران از طریق وحی درباره جامعه بشری بیان کرده اند یا عالمان با استدلال های عقلی به آن ها رسیده اند، باروش حسی و تجربی داوری کنند.

۱۲- جامعه شناسی قرن نوزدهم..... تنها راه درست برای شناخت جهان هستی می دانست.

روش تجربی

۱۳- چرا غرب این مطلب را به نخبگان جوامع غیر غربی القامی کرده که پیروی از فرهنگ غرب تنها راه

پیشرفت و توسعه دیگر فرهنگ هاست؟

جامعه شناسان قرن نوزدهم روش تجربی خود را تنها راه درست برای شناخت جهان هستی می دانستند و معتقد بودند آگاهی ها و علوم جوامع دیگر غیر علمی است.

۱۴- بحران معرفتی جدید (روش حسی و تجربی) در فرهنگ غرب چه هنگامی آغاز شد؟

هنگامی آغاز شد که محدودیت های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت های غیر تجربی و غیر حسی آشکار شد.

۱۵- چه زمانی و چرا علم (تجربی) از داوری ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد؟

در نیمه اول قرن بیستم، باروشن شدن محدودیت های علم تجربی، علم از داوری ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد.

۱۶- چه زمانی و چرا علم مدرن (تجربی و حسی) زیر سوال رفت؟

در نیمه دوم قرن بیستم باروشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیر تجربی است، علم مدرن زیر سوال رفت.

..... صفحه ۱۰۰

۱۷- در نیمه دوم قرن بیستم باروشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیر تجربی است چه پیامدی برای علم

مدرن (تجربی و حسی) به دنبال داشت؟

علم مدرن زیر سوال رفت. آشکار شد علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست. بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ های دیگر نیز می تواند وجود داشته باشد.

۱۸- تردید درباره مبانی علوم تجربی غربی، تردید درباره چه چیزی بود؟

تردید درباره بنیان های هویتی فرهنگ غرب یعنی لایه های عمیق یا همان فلسفه روشنگری بود.

۱۹- بحران معرفتی - علمی غرب در کدام ابعاد ظاهر شد؟

الف) افول روشنگری و شکل گیری جریان های پست مدرن

ب) ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن

۲۰- چه زمانی استقلال معرفت علمی - تجربی مخدوش شد و هویت روشنگرانه آن مورد تردید قرار گرفت؟

روشنگری مدرن از قرن نوزدهم مبتنی بر حس و تجربه بود بر اساس آن، شناخت غیر تجربی، علمی دانسته نمی شد ولی پس از اینکه مشخص شد، علم تجربی به معرفت های غیر تجربی وابسته است، استقلال معرفت علمی- تجربی مخدوش شد و هویت روشنگرانه آن مورد تردید قرار گرفت.

۲۱- تردید در روشنگری به منزله تردید در جهان مدرن بود.

هویت معرفت شناختی

۲۲- کدام دانشمندان را پسامدرن می خوانند؟ چرا؟

دانشمندانی را که در اصل روشنگری مدرن تردید کرده اند، پسامدرن می خوانند، زیرا از اصول جهان مدرن عبور کرده و به فراسوی آن رسیده اند.

۲۳- متفکران پسامدرن چه زمانی در اصول و مبانی فرهنگ غرب تردید کردند؟

زمانی تردید کردند که سیاست و اقتصاد جهان غرب، ابعاد جهانی پیدا کرده و نیازمند علمی بود که حضور جهانی آن را توجیه جهانی کند اما اندیشه های پسامدرن این ظرفیت را نداشتند.

۲۴- ناتوانی جهان غرب برای توجیه حضور جهانی خود، (در شرایطی که اقتصاد و سیاستش به این حضور نیاز دارد)

بیانگر کدام بعد از بحران معرفتی و علمی است؟

ناسازگاری بین عملکرد اقتصادی و سیاسی غرب با توانمندی های معرفتی و علمی آن.

بحران معنویت

صفحه ۱۰۱

۲۵- در فرهنگ مدرن گرایش ها و رفتارهای دینی در چه صورت امکان مطرح شدن دارند؟

در فرهنگ مدرن سکولاریسم به صورت آشکار مطرح شد. در این فرهنگ، گرایش ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن دارند.

۲۶- سکولاریسم به ترتیب در کدام حوزه های فرهنگ غرب ظاهر گردید؟

سکولاریسم به ترتیب در حوزه های هنر- اقتصاد- سیاست- علم ظاهر گردید و فرهنگ تخصصی هر یک از این حوزه ها، سکولار و دنیوی شد اما فرهنگ عمومی جامعه غربی، در محدوده زندگی شخصی و خصوصی افراد، همچنان دینی باقی ماند.

۲۷- گمان و باور غلط برخی جامعه شناسان غربی در قرن بیستم در خصوص حضور دین در قلمرو فرهنگ عمومی- چه

بود؟

برخی جامعه شناسان بر این گمان بودند که در قرن بیستم، دین از آخرین عرصه حضور خود- یعنی قلمرو فرهنگ عمومی- بیرون خواهد رفت اما واقعیت، خلاف این پیش بینی رانشان داد. طی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد بلکه در سالهای پایانی آن نگاه معنوی و دینی، به سطوح مختلف زندگی انسان ها بازگشت.

۲۸- متفکران از موج بازگشت به دین که نشانه بحران معنویت در فرهنگ غرب است با چه عناوینی یاد کردند؟

«افول سکولاریسم» و «پساسکولاریسم»

۲۹- موج بازگشت به دین در فرهنگ غرب نشانه کدام بحران است؟

بحران معنویت

۳۰- مهمترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان چیست؟

نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراءطبیعی

۳۱- آیا فرهنگ مدرن غرب به آرمان های انقلاب فرانسه رسید؟

فرهنگ غرب با انکار حقایق قدسی، نه تنها به آرمان های انقلاب فرانسه نرسید بلکه باصالت بخشیدن به انسان دنیوی در قرن بیستم به پوچ گرای، یاس و ناامیدی و مرگ آرمان ها و امیدها انجامید.

..... صفحه ۱۰۲

۳۲- گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی، چه پیامدهای اجتماعی داشت؟

الف) برخی از نخبگان جهان غرب راه جست و جوی سنت های قدسی و دینی واداشت.

ب) مهاجران ساکن کشورهای غربی را که اغلب مرعوب فرهنگ مدرن شده بودند، به سوی هویت دینی خود فراخواند.

ج) بازار معنویت های کاذب و دروغین رارونق بخشید، خرافه پرستی، شیطان پرستی، انواع بازسازی شده ادیان و عرفان های شرقی و سرخ پوستی، نمونه هایی از این معنویت های دروغین هستند.

درس سیزدهم: سر آغاز بیداری اسلامی

نگارش:

محمود یعقوبی

مقدمه

صفحه ۱۰۷

۱- هیجان انگیزترین لحظه هر پدیده اجتماعی چه زمانی است؟

آغاز شکل گیری هر پدیده اجتماعی اغلب هیجان انگیزترین لحظه آن است؛ لحظه ای سرشار از بیم، امید، شگفتی، تنش و دلهره.

۲- به چه دلیل سر آغاز پدیده اجتماعی اطلاعات قابل توجهی از آن پدیده در اختیار ما می گذارد؟

چون سر آغاز پدیده اجتماعی، شفاف ترین لحظه آن به شمار می رود.

۳- سرگذشت و سرنوشت آن پدیده را به طور خلاصه در خود دارد.

سر آغاز هر پدیده

۴- جهان غرب ابتدا چگونه با سایر جهان های اجتماعی از جمله جهان اسلام مواجه شد؟

جهان غرب ابتدا با سطحی ترین و ظاهری ترین لایه های هویتی خود با سایر جهان های اجتماعی، از جمله جهان اسلام، مواجه شد و بیش از هر چیز، بوجوه نظامی، سیاسی، اقتصادی، فناورانه و..... خود را به رخ کشید.

۵- کدام امر بر چگونگی مواجهه جهان های اجتماعی و اعضای آن ها با جهان غرب تاثیر فراوانی گذاشت؟

اینکه جهان غرب ابتدا با سطحی ترین و ظاهری ترین لایه های هویتی خود با سایر جهان های اجتماعی، از جمله جهان اسلام، مواجه شد و بیش از هر چیز، بوجوه نظامی، سیاسی، اقتصادی، فناورانه و..... خود را به رخ کشید و لایه های عمیق آن از چشم سایر جهان ها مخفی ماند.

نخستین بیدارگران اسلامی

صفحه ۱۰۸

۶- در زمان اولین رویارویی غرب متجدد با جهان اسلام، وضعیت سیاسی و دینی جهان اسلام چگونه بود؟

الف) غرب متجدد زمانی با جهان اسلام روبرو شد که قدرت های سیاسی جهان اسلام، با وجود رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله ای بودند.

ب) عالمان دینی، اغلب بر اساس ضرورت حفظ امنیت با آن ها تعامل می کردند.

ج) «فقاقت» و «عدالت» که دو عنصر برتر در فرهنگ اسلامی هستند، اغلب در حاشیه مناسبات قدرت های قومی، باقی مانده بودند.

د) دولت های کشورهای مسلمان به میزان دوری از سنت های دینی و اسلامی، آسیب پذیری بیشتری در برابر کشورهای غربی پیدامی کردند.

۷- چه مسئله ای عزت و استقلال کشورهای اسلامی در برابر کشورهای غربی را تضعیف می کرد؟

قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و جاذبه های دنیوی کشورهای غربی، دولت مردان کشورهای اسلامی را مرعوب و شیفته فرهنگ

غرب می ساخت این مسئله عزت و استقلال کشورهای اسلامی را تضعیف می کرد.

صفحه ۱۰۹

۸- نخستین بیدارگران اسلامی چه کسانی بودند؟

کسانی بودند که به خطر جوامع غربی و شیوه برخورد دولت های اسلامی در برابر غرب، توجه کردند و حرکت ها و جنبش هایی را در مقابل با غرب بوجود آوردند

۹- نمونه هایی از حرکت های نخستین بیدارگران اسلامی در ایران و جهان اسلام را نام ببرید؟

الف) در ایران: حضور فعال عالمان دینی در مقابل با روسیه تزاری و تدوین رساله های جهادیه، اصلاحات امیر کبیر و حکم میرزای شیرازی در تحریم تنباکو

ب) در جهان اسلام: اقدامات سید جمال الدین اسدآبادی و شاگردان او در دیگر کشورهای اسلامی

۱۰- مهمترین ویژگی های نخستین بیدارگران اسلامی چه بود؟

الف) به خطر کشورهای غربی برای جوامع اسلامی توجه داشتند و خواستار استقلال اقتصادی و سیاسی جوامع اسلامی بودند.

ب) به دنبال اصلاح رفتار دولت ها در کشورهای اسلامی بودند.

ج) بیداری را بازگشت به اسلام و عمل به آن می دانستند.

د) بسیاری از آنان وحدت امت اسلامی و عزت جهان اسلام را دنبال می کردند و قومیت های مختلف را درون امت واحد اسلامی به رسمیت می شناختند.

۱۱- میزان آشنایی نخستین بیدارگران اسلامی از فرهنگ غرب چگونه بود و خطر غرب را بیشتر در چه امری می دیدند؟

بیدارگران نخستین، با وجود رویکرد اعتراض آمیز به غرب، از فرهنگ غرب شناخت عمیقی نداشتند. آن ها خطر غرب را بیشتر در سلطه گری و قدرت سیاسی و اقتصادی آن می دیدند.

۱۲- از نظر بیدارگران نخستین عامل ضعف جوامع اسلامی و دلیل قدرتمندی جوامع غربی چه بود؟

برخی از آنان، دوری مسلمانان از عمل به اسلام را عامل ضعف جوامع اسلامی می دانستند و گمان می کردند دلیل قدرتمندی جوامع غربی این است که عملکرد آنها اغلب همان است که مورد توجه اسلام نیز می باشد.

منورالفکران و روشنفکران غرب گرا

..... صفحه ۱۱۰

۱۳- نسل اول و نسل دومی که باشکل گیری استعمار و نفوذ دولت های غربی در کشورهای اسلامی به موازات

نخستین بیدارگران اسلامی شکل گرفت با چه نامی شهرت یافتند؟

نسل اول به «منورالفکران» و نسل دوم به «روشنفکران» شهرت یافتند.

۱۴- چه کسانی خود را بیدارگر (منورالفکر) نامیدند؟

به موازات نخستین بیدارگران اسلامی، گروه دیگری در جوامع اسلامی پیداشدند که شیفته فرهنگ غرب بودند. این گروه- که بیشتر در لژهای فراماسونری سازمان می یافتند- خود را بیدارگر می نامیدند.

۱۵- بیداری از نظر بیدارگران (منورالفکران) چگونه بود؟

آن ها برخلاف بیدارگران اسلامی، بیداری را در گذر از فرهنگ اسلامی و پیوستن به فرهنگ غربی می دانستند.

۱۶- بیدارگران (منورالفکران) او مانیسیم و روشنگری مدرن را چگونه ترجمه کردند؟

آنان در ایران، او مانیسیم را به آدمیت و روشنگری مدرن رابه منورالفکری ترجمه کردند به همین دلیل خود را منورالفکر خواندند.

۱۷- اولین لژی‌هایی که منورالفکران در ایران تاسیس کردند چه نام داشت؟

لژآدمیت و لژی‌بیداری ایرانیان

۱۸- منورالفکران غرب گراچه ویژگی‌هایی داشتند؟

- الف) نسبت به کشورهای استعمارگرا حساس خطر نمی‌کردند. بلکه حضور سیاسی و اقتصادی آنان را فرصت می‌دانستند.
ب) مانند بیدارگران اسلامی، خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی بودند.
ج) برخلاف بیدارگران اسلامی، بیداری را بازگشت به اسلام نمی‌دانستند بلکه بیداری را در تقلید از رفتار فرنگیان می‌دیدند.
د) مفهوم امت و ملت اسلامی برای آن‌ها بی‌معنای منفور بود و در مقابل، به ناسیونالیسم که اندیشه سیاسی قوم‌گرایانه غرب متجدد بود، روی آورده بودند.

..... صفحه ۱۱۱

۱۹- منورالفکران غرب گرامورد حمایت دولت‌های..... بودند.

استعمارگر غربی

۲۰- اقدامات منورالفکران غرب گرا در کشورهای اسلامی چه بود؟

- الف) دولت‌های استعمارگر غربی با کمک آنان توانستند از موفقیت بیدارگران اسلامی جلوگیری کنند.
ب) با حمایت کشورهای غربی، در جوامع خود حکومت‌های سکولار تشکیل دادند.
۲۱- قدرت حاکمان سکولار در کشورهای اسلامی به چه چیز وابسته بود؟
قدرت حاکمان سکولار در کشورهای مسلمان، ریشه در اعتقادات و پیشینه تاریخی این کشورها نداشت. قدرت آن‌ها وابسته به قدرت جهانی استعمار بود.

۲۲- حاکمان سکولار با تکابه قدرت جهانی استعمار سعی در انجام چه اقداماتی در کشورهای خود داشتند؟

- الف) می‌کوشیدند مظاهر دینی و اسلامی را از بین ببرند.
ب) ساختارهای اجتماعی پیشین را حذف کنند.
ج) ساختارهای اجتماعی جدید ایجاد کنند.
۲۳- چند نمونه از قدرت‌های سکولاری که آرمان‌های منورالفکران غرب زده را با حمایت دولت‌های غربی دنبال می‌کردند نام ببرید؟

آتانورک در ترکیه، رضاخان در ایران، امان‌الله خان در افغانستان

..... صفحه ۱۱۲

۲۴- حکومت منورالفکران غرب گرا در کشورهای اسلامی چه نتیجه‌ای به دنبال داشت؟

استبداد استعماری

۲۵- چرا استبداد استعماری استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می‌ساخت و مقامات‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی را سرکوب می‌کرد؟

به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عمل کردن مطابق منافع این کشورها

۲۶- چه مسئله‌ای باعث اعتراض برخی نخبگان غرب گرانسبت به عملکرد و شرفکران نسل اول شد؟

درهم ریختن نظم پیشین به بهانه رسیدن به جایگاه کشورهای غربی انجام شد؛ اما در عمل، این کشورها همچنان در جایگاه کشورهای پیرامونی و استعمارزده باقی ماندند. این مسئله باعث اعتراض برخی از نخبگان غرب گرای این کشورها شد.

۲۷- روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی چه کسانی بودند؟

نخبگان غرب گرای که به عملکرد نسل اول روشنفکران معترض بودند. نسل دوم روشنفکران را شکل دادند. این گروه تحت تاثیر جریان های چپ در کشورهای اروپایی بودند. این نسل با عنوان روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی شناخته می شوند.

۲۸- اعتراض روشنفکران چپ به روشنفکران نسل اول در کشورهای اسلامی از چه جهتی بود؟

به دلیل گریز آنان از اسلام یا اسلام ستیزی آنان نبود، بلکه از نوع اعتراضاتی بود که طی قرن بیستم در کشورهای غربی نسبت به عملکرد اقتصادی نظام های لیبرالیستی و سرمایه داری شکل می گرفت.

..... صفحه ۱۱۳

۲۹- حرکت های اجتماعی روشنفکران چپ در چارچوب چه اندیشه هایی بود؟

ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی

۳۰- روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی در بیان اندیشه ای خود چگونه عمل می کردند؟

الف) برخی از آنان، آشکارا اندیشه های غیرتوحیدی را مطرح می کردند.

ب) برخی از رویارویی مستقیم با باورهای دینی مردم خودداری می کردند؛ حتی گاهی اندیشه های خود را در پوشش دینی بیان می داشتند.

۳۱- چگونه روشنفکری التقاطی چپ در کشورهای اسلامی پدید آمد؟

برخی از آنان، آشکارا اندیشه های غیرتوحیدی را مطرح می کردند. برخی از رویارویی مستقیم با باورهای دینی مردم خودداری می کردند؛ حتی گاهی اندیشه های خود را در پوشش دینی بیان می داشتند. به این ترتیب روشنفکری التقاطی چپ در کشورهای اسلامی پدید آمد

۳۲- روشنفکران چپ کشورهای مسلمان مورد حمایت کدام بلوک قرار داشتند؟

بلوک شرق

۳۳- تاچه زمانی روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی جاذبه داشتند؟

تأپیش از فروپاشی بلوک شرق

۳۴- تاچه زمانی جریان چپ حتی در کشورهایی که زیر نفوذ بلوک غرب قرار داشتند، یک جریان اجتماعی

تأثیر گذار بود؟

تأپیش از فروپاشی بلوک شرق

۳۵- فروپاشی بلوک شرق چه تأثیری بر روشنفکری و جریان های چپ داشت؟

با فروپاشی بلوک شرق، جاذبه های روشنفکری چپ در سطح جهان از بین رفت و این جریان در کشورهای اسلامی نیز جاذبه خود را از دست داد و غرب گرایان این جوامع، دیگر باره اندیشه های لیبرالیستی غربی روی آوردند.

درس چهاردهم: انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطف بیداری اسلامی

نگارش:

محمود یعقوبی

مقدمه

..... صفحه ۱۱۵

- ۱- امام خمینی در وصیت نامه الهی سیاسی خود، انقلاب اسلامی ایران را چگونه معرفی می کند؟
- انقلاب اسلامی ایران از همه انقلاب ها جداست .
- انقلاب اسلامی ایران هم در پیدایش و هم در کیفیت مبارزه و هم در انگیزه انقلاب و قیام با سایر انقلاب هامتفاوت است.
- انقلاب اسلامی ایران یک تحفه الهی و هدیه غیبی بوده است.

انقلاب مشروطه

..... صفحه ۱۱۶

- ۲- دو نمونه از جنبش هایی که نخستین بیدارگران اسلامی ایجاد کردند، نام ببرید؟ جنبش عدالتخانه- جنبش تنباکو
۳- نخستین بیدارگران اسلامی با چه هدفی، جنبش هایی را در ایران پدید آوردند؟
اصلاح رفتار حاکمان و ساختار حکومت قاجار
۴- تعامل عالمان شیعی با حاکمان قاجار چگونه بود؟ بر مدار مقاومت منفی بود .
۵- منظور از « مقاومت منفی » چیست؟
در مقاومت منفی، حاکمیت پادشاه، ظالمانه و غیرمشروع دانسته می شود و همکاری سیاسی با آن، جز در حد واجبات نظامیه انجام نمی شود.
۶- «واجبات نظامیه» به چه معناست؟
منظور از واجبات نظامیه، اموری است که برای بقای اصل زندگی اجتماعی لازم است؛ مانند حفظ امنیت یا مقابله با دشمنان خارجی.
۷- چرا مقاومت منفی عالمان شیعی باحکومت قاجاربه فعالیت های رقابت آمیز تغییر کرد؟
هنگامی که دولتمردان قاجار-به دلیل تاثیرپذیری از دولت های استعماری-به جای مقاومت در برابر بیگانگان به قراردادهای استعماری روی آوردند، مقاومت منفی به فعالیت های رقابت آمیز تغییر کرد.
۸- منظور از « فعالیت های رقابت آمیز » چیست؟
منظور از فعالیت های رقابت آمیز، ورود فعال به عرصه زندگی اجتماعی و سیاسی، نه در جهت تایید قدرت حاکم و حمایت از آن بلکه در رقابت با آن است .
۹- برخورد رقابت آمیز عالمان دینی با قاجار، چگونه بود؟
حرکتی اصلاحی بود. آن ها تلاش می کردند تا برخی رفتارهای پادشاهان قاجار را اصلاح نمایند .
۱۰- یک نمونه موفق از فعالیت رقابت آمیز اصلاحی را نام ببرید . جنبش تنباکو

..... صفحه ۱۱۷

- ۱۱- پیامد جنبش تنباکو چه بود؟

فعالیت رقابت آمیز را از اصلاح رفتار به اصلاح ساختار برد و به جنبش عدالتخانه منجر شد .

۱۲- هدف جنبش عدالتخانه چه بود؟

هدف جنبش عدالتخانه تنها اصلاح کار یا رفتار خاصی از پادشاه نبود؛ بلکه اصلاح شیوه زمامداری شاه بود. این جنبش با توجه به شرایط داخلی و خارجی - در پی تاسیس مجلسی بود که قوانین عادلانه الهی را تدوین کند و شاه را ملزم سازد تا در چارچوب این قوانین عمل کند.

۱۳- کدام جنبش، حاکمیت را از مدار استبداد به مدار عدالت منتقل می ساخت؟ جنبش عدالتخانه

۱۴- فقه اجتماعی و سیاسی تشیع در برابر حاکمیتی که جنبش عدالتخانه به دنبال آن بود؛ چه دیدگاهی داشت؟ این نوع حاکمیت نیز آرمانی نبود بلکه فساد آن از استبداد کمتر بود و ظلم را کنترل می کرد. به همین دلیل تنها در شرایطی که تحقق حاکمیت آرمانی و مشروع امکان نداشت، پذیرش آن ممکن بود.

۱۵- چرا جنبش عدالتخانه یک انقلاب اجتماعی است؟ زیرا ساختار سیاسی جامعه را تغییر می داد.

۱۶- منورالفکران غرب زده و عالمان مسلمان در برابر جنبش عدالتخانه چگونه موضع گیری کردند؟

با اوج گیری جنبش عدالتخانه، منورالفکران غرب زده به آن پیوستند و در جریان بست نشینی در سفارتخانه انگلستان، نام مشروطه را برای آن برگزیدند. عالمان مسلمان نیز ضمن استقبال از همراهی منورالفکران، این نام را پذیرفتند.

۱۷- منظور عالمان دینی و منظور منورالفکران از مشروطه چه بود؟

منظور عالمان مسلمان از مشروطه، مشروط کردن حاکمیت به احکام عادلانه الهی بود اما منظور منورالفکران از مشروطه نوعی حاکمیت سکولار مانند دولت انگلستان بود.

۱۸- منورالفکران مشروطه خواه، چه دیدگاهی نسبت به « مجلس » داشتند؟

مجلس از نظر منورالفکران مشروطه خواه، محلی نبود که در آن قوانین بر مدار احکام شریعت تدوین شود بلکه محلی بود که در آن قوانین بر اساس اراده و خواست بشر تنظیم می شد.

۱۹- نزاع و رقابت بین منورالفکران غرب زده و بیدارگران اسلامی چگونه پایان یافت؟

پس از دو دهه کشمکش با حضور قدرت های استعماری و دخالت انگلستان، به نفع جریان منورالفکران پایان یافت.

۲۰- حاکمیت منورالفکران در ایران به کدام حکومت ختم شد؟ استبداد استعماری رضا خان

انقلاب اسلامی

..... صفحه ۱۱۸

۲۱- شکست در مشروطه چه تاثیری بر مواضع رهبران دینی ایران گذاشت؟ از موضع فعالیت های رقابت آمیز به موضع مقاومت منفی بازگشتند.

۲۲- پس از شکست در مشروطه، مرجعیت شیعه تا چه زمانی موضع مقاومت منفی را ادامه داد؟ تا شروع انقلاب اسلامی

۲۳- امام خمینی (ره) در چه شرایطی انقلاب را آغاز کرد؟

پس از گذشت بیش از هفتاد سال از انقلاب مشروطه و نیم قرن از حاکمیت پهلوی، انقلاب اسلامی ایران رخ داد. امام خمینی (ره) انقلاب را هنگامی آغاز کرد که شاه در حاشیه دولت های غربی در جایگاهی امن قرار گرفته بود و ماموریت حفظ امنیت منطقه را برعهده داشت. روشنفکران چپ نیز از صحنه رقابت های سیاسی داخلی کشور حذف شده بود.

..... صفحه ۱۱۹

۲۴- کدام مرجع دینی، مردم و عالمان دینی را از موضع مقاومت منفی به فعالیت های رقابت آمیز بازگرداند؟

امام خمینی (ره)

۲۵- فعالیت های رقابت آمیز به رهبری امام خمینی(ره) چگونه آغاز شد؟ و چه هدفی را دنبال می کرد؟ با اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه آغاز شد. در حد یک حرکت اصلاحی رفتار یا ساختار متوقف نشد و به صورت یک حرکت انقلابی درآمد که حذف نظام شاهنشاهی و تحقق حکومت اسلامی را دنبال می کرد .

۲۶- در اندیشه اجتماعی و سیاسی شیعی، حاکمیت آرمانی دینی از چه ویژگی هایی برخوردار است؟ حاکمیت آرمانی، حاکمیتی الهی است به وسیله پیامبر(ص) و اهل بیت (ع) تحقق پیدا می کند در زمان غیبت امام زمان(عج)، اجرای روشمند احکام الهی، وظیفه کسانی است که هم آگاه و عالم به احکام و شرایط اجرای احکام باشند و هم به آگاهی خود عامل باشند .

۲۷- مشکل عدالتخانه چه بود؟

مشکل عدالتخانه این بود که رفتار عادلانه را بر کسانی تحمیل می کرد که با معیارهای الهی به قدرت نرسیده بودند. آن ها قدرت را با شمشیر قوم و عشیره یا با حمایت دولت های استعمارگر به دست آورده بودند، عالم به عدالت نبودند و عمل به عدالت نیز به قدر کافی در شخصیت آن ها نهادینه نشده بود .

۲۸- با وجود مشکل عدالتخانه، چرا عالمان دینی آن را پذیرفتند؟ زیرا در شرایطی که برقراری حاکمیت آرمانی ممکن به نظر نمی رسید، مشروطه در مقایسه با نظام استبدادی ترجیح داده شد .

۲۹- چه ارتباطی بین انقلاب اسلامی و مشروطه وجود دارد؟

انقلاب اسلامی، بازگشت مردم ایران به حرکت ناتمامی بود که در مشروطه آغاز کرده بودند. این بازگشت با هزینه نزدیک به صد سال تجربه تاریخی، انجام می شد؛ تجربه رقابت با منورالفکران غرب گرا، استبداد استعماری و روشنفکرانی که در حاشیه بلوک شرق و غرب عمل می کردند .

مقایسه انقلاب اسلامی و انقلاب های آزادی بخش

۳۰- کدام قرن به « قرن انقلاب های آزادی بخش» معروف است؟ قرن بیستم

۳۱- آخرین انقلاب قرن بیستم کدام است؟ انقلاب اسلامی ایران

۳۲- انقلاب ها و جنبش های آزادی بخش در کدام جوامع رخ داد؟

در کشورهای جهان سوم در آفریقا، آسیای جنوب شرقی، آمریکای لاتین

..... صفحه ۱۲۰

۳۳- وجه اشتراک انقلاب اسلامی ایران با سایر انقلاب ها و جنبش های آزادی بخش قرن بیستم چه بود؟

همگی جهت گیری ضد استعماری داشتند. انقلاب های آزادی بخش، در جهت از بین بردن سلطه سیاسی کشورهای غربی عمل می کردند و انقلاب ایران نیز به دنبال تغییر یک نظام سیاسی وابسته به دولت های غربی بود .

۳۴- تفاوت انقلاب اسلامی ایران با انقلاب های آزادی بخش قرن بیستم چه بود؟

۱- انقلاب های آزادی بخش اغلب در مقابل بلوک غرب شکل می گرفتند و مورد حمایت بلوک شرق بودند. ولی انقلاب اسلامی ایران به هیچ یک از دو بلوک وابستگی نداشت.

۲- انقلاب های آزادی بخش اغلب با جنبش های چریکی گروه ها و احزاب مختلف شکل می گرفتند. اما انقلاب اسلامی ایران یک انقلاب فراگیر مردمی با مرجعیت و رهبری دینی بود و همه اقشار و گروه های جامعه را دربر گرفت.

۳- انقلاب های آزادی بخش در چارچوب نظریه ها و مکاتب چپ شکل می گرفتند که برای حل بحران های جهان غرب به وجود آمده بودند ولی انقلاب اسلامی ایران از آموزه های اسلامی بهره می برد.

۴- انقلاب های آزادی بخش درمقابل بااستعمارقدیم وحذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می شدندولی درقطع وابستگی اقتصادی وفرهنگی توفیقی نداشتند. اماانقلاب اسلامی ایران فقط یک انقلاب سیاسی نبودبلکه هویتی فرهنگی وتمدنی داشت وبیرون ازقطب بندی سیاسی شرق وغرب یک قطب بندی فرهنگی جدیدبه وجودآورد.

۳۵- شعار « نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی» ناظر به کدام مساله در انقلاب اسلامی ایران است؟

انقلاب اسلامی ایران، در رویارویی با رژیم شاه، به بلوک شرق وابستگی نداشت و از آغاز، جهت گیری ضد آمریکایی، ضد صهیونیستی را در کنار موضع ضد مارکسیستی خود اعلان کرد .

۳۶- چرا انقلاب های آزادی بخش، پس از حذف استعمار قدیم، استعمار نو را تجربه کردند؟

زیرا این انقلاب ها ،در مقابل با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می شدند ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند .

۳۷- چرا انقلاب اسلامی ایران، توانست یک قطب بندی جدید فرهنگی و تمدنی در مقابل قطب بندی غرب و شرق ایجاد

کند؟ زیرا تنها یک انقلاب سیاسی نبود بلکه یک هویت فرهنگی و تمدنی داشت.

بیندیشید

..... صفحه ۱۲۱.....

برای یک شباهت و چهار تفاوت انقلاب اسلامی ایران و انقلاب های آزادی بخش، پنج عنوان مناسب انتخاب کنید .

عنوان (شباهت)	انقلاب های آزادی بخش	انقلاب اسلامی
جهت گیری	ضداستعماری(ازبین بردن سلطه کشورهای غربی)	ضداستعماری(دنبال تغییر یک نظام سیاسی وابسته به دولت های غربی)

عنوان (تفاوت)	انقلاب های آزادی بخش	انقلاب اسلامی
وابستگی یاعدم وابستگی به بلوک شرق وغرب	مخالف بلوک غرب ووابسته به بلوک شرق	مستقل از بلوک غرب و شرق
فراگیری	جنبش های چریکی ،گروه ها و احزاب	فراگیر و مردمی
منشاءارزشی	نظریه هاومکاتب فکری چپ غربی	آموزه های اسلام
میزان توفیق درقطع وابستگی به استعمار	مقابل بااستعمارقدیم وحذف کارگزاران مستقیم غرب ولی درقطع وابستگی اقتصادی وفرهنگی توفیقی نداشتند.	ایجاد قطب بندی جدید فرهنگی

درس پانزدهم: افق بیداری اسلامی

نگارش:

محمود یعقوبی

مقدمه

..... صفحه ۱۲۳

۱- شعر ابتدای درس پانزدهم (شعر: خانه دوست کجاست اثر سهراب سپهری) اشاره به چه مطلبی دارد؟

اشاره به مسئله بیداری اسلامی دارد و در شعر سهراب سپهری واژه هایی همچون خانه دوست، فلق، شاخه نور، بلوغ و... با مفهوم بیداری اسلامی مطابقت و همخوانی دارد و بیداری اسلامی را نشان می دهد که در حال حاضر بشریت دنبال آن است.

۲- جریان بیداری اسلامی مبتنی بر چه باورهایی است؟

-تغییر موقعیت ملت ها و کشورهای پیرامونی، در نظام جهانی سلطه را اوج همت خویش نمی بیند .

-تنها آرمان بشر را صلحی که بی توجه به عدالت است، نمی پندارد.

-از افق جهان متجدد به عالم نمی نگرد تا در تنگنای جهان سکولار و چالش ها و بحران های ذاتی آن متوقف گردد .

-بیداری اسلامی، دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می داند .

-نوع بشر را مخاطب خود قرار می دهد .

-حل مشکلات معرفتی و معنوی بشریت را در محدوده رسالت خویش قرار می دهد .

نخستین انقلاب

..... صفحه ۱۲۴

۳- ازدیدگاه برخی دانشمندان علوم اجتماعی، نخستین انقلاب پس از انقلاب فرانسه، کدام انقلاب است؟ انقلاب اسلامی ایران

۴- در جهان دو قطبی قرن بیستم، هویت، جایگاه و میزان اهمیت جنبش ها، انقلاب ها و کشورها بر چه اساسی تعیین می شد؟

هویت جنبش ها، انقلاب ها و کشورها بر اساس نسبی که با یکی از دو قطب جهان، یعنی بلوک شرق و غرب داشتند، شناسایی می شد. جایگاه جنبش ها و انقلاب ها بر اساس دوری و نزدیکی به یکی از این دو قطب مشخص می گردید .

۵- اهمیت انقلاب اسلامی را بر اساس جهت گیری آن نسبت به بلوک شرق و غرب چگونه تفسیر می شد؟

از آن جهت که یک نظام سیاسی وابسته به بلوک غرب (حکومت پهلوی) را هدف قرار داده بود، اهمیت می یافت اما چون به بلوک شرق وابسته نبود، از اهمیت آن کاسته می شد .

۶- اگر انقلاب اسلامی به بلوک شرق و جریان های چپ نظر داشت، چه تاثیری بر روابط جهانی می گذاشت؟

مانعی را که آمریکا در مرزهای جنوبی شوروی با حمایت از نظام سیاسی وابسته پهلوی، ایجاد کرده بود، فرو می ریخت و فرصت جدیدی را برای شوروی پدید می آورد.

۷- نظر دولتمردان آمریکا، نسبت به انقلاب اسلامی چه بود؟

انقلاب اسلامی به دلیل اینکه ارتباطی با بلوک شرق برقرار نمی کرد، توان مقاومت نداشت، نمی توانست تداوم یابد و دیر یا زود، بار دیگر، دست نیاز به سوی بلوک غرب دراز می کرد.

۸- دولتمردان آمریکا در برداشت خود از انقلاب اسلامی ایران به چه نکته ای توجه و دقت کافی نکرده بودند؟

دولتمردان غربی ابتدا از عمق حادثه ای که اتفاق می افتاد، غافل بودند. آنها انقلاب را با موازین فرهنگ غرب می سنجیدند. حال آن که انقلاب اسلامی ایران از متن فرهنگی دیگر بر می خاست .

۹- چرا انقلاب اسلامی ایران، نخستین انقلاب پس از انقلاب فرانسه به شمار می رود؟

زیرا انقلابی نبود که در چارچوب آرمان ها و ارزش های سکولار جهان غرب، تعریف شده باشد، بلکه انقلابی بود که از متن فرهنگ اسلامی و برای حفظ هویت اسلامی و تامین حقوق از دست رفته امت اسلامی شکل می گرفت. بر این اساس انقلاب اسلامی نخستین انقلابی بود که بعد از انقلاب فرانسه اتفاق می افتاد زیرا هیچ یک از انقلاب ها پس از انقلاب فرانسه، یک انقلاب جدید نبودند بلکه همه در جهت بسط و گسترش انقلاب فرانسه بودند .

..... صفحه ۱۲۵

۱۰- انقلاب فرانسه در چه سالی رخ داد؟ پیامدهای این انقلاب را بنویسید .

انقلاب فرانسه در سال ۱۷۸۹ میلادی ، با آرمان ها و ارزش های مدرنی شکل گرفت که پس از رنسانس به وجود آمده بودند. این انقلاب ابتدا در خاستگاه خود، فرانسه گرفتار مشکل شد اما به زودی به صورت انقلاب های ۱۸۳۰ م و ۱۸۴۸ م حیاتی مجدد یافت و همه کشورهای اروپایی را فرا گرفت .

۱۱- دلیل تفاوت انقلاب اکتبر ۱۹۱۷م روسیه با دیگرانقلاب های اروپایی چه بود؟

به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی تفاوت داشت

۱۲- چرا انقلاب اکتبر ۱۹۱۷م روسیه درون فرهنگ غرب قرار می گرفت؟

به دلیل سکولار بودن، درون فرهنگ غرب قرار می گرفت .

۱۳- انقلاب ها و جنبش های آزادی بخش قرن بیستم، چه ارتباطی با انقلاب های مدرن داشتند؟ دلیل آن را بیان کنید.

تقلیدی بدلی از آن محسوب می شدند . به این دلیل که فرهنگ هایی که در دوره استعمار، مقهور و مرعوب جوامع غربی شده بودند، چالش های خود را از نگاه نظریه پردازان غربی تفسیر می کردند و راه حل آن چالش ها را نیز در پیوستن به جوامع غربی می دیدند .

۱۴- فرهنگ هایی که در دوره استعمار، مقهور و مرعوب جوامع غربی شده بودند، راه حل چالش های خود را در چه چیزی می

دانستند؟

در پیوستن به جوامع غربی

۱۵- در مقایسه با سایر انقلاب های آزادی بخش، الگوی رفتاری انقلاب اسلامی ایران چه بود؟

الگوی رفتاری خود را از فقه اجتماعی سیاسی شیعی گرفت و متناسب با آن عمل کرد. این انقلاب از منظر دینی و فرهنگی به شناخت بحران ها و چالش های جهان اسلام پرداخت و با بازگشت به هویت اسلامی، فرصت جدیدی را برای جهان غرب، جهت عبور از بحران های معرفتی و معنوی آن پدید آورد .

تأثیرات انقلاب اسلامی ایران بر جهان اسلام

..... صفحه ۱۲۶

۱۶- دولتمردان و روشنفکران جهان اسلام، قبل از انقلاب اسلامی ایران، اغلب مسائل و مشکلات جوامع خود و جهان اسلام

را با چه رویکردهایی می دیدند؟

رویکرد اول: مسایل جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که در اثر عقب ماندگی تاریخی از جوامع غربی پیش آمده بود .

رویکرد دوم: مسایل جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که لیبرالیسم غربی به وجود آورده بود .

۱۷- چه کسانی معتقد بودند، مسایل جوامع خود و جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که لیبرالیسم غربی به وجود آورده بود؟ کسانی که اندیشه مارکسیستی و سوسیالیستی داشتند و با غرب مبارزه می کردند.

۱۸- پیش از انقلاب اسلامی، کشورهای مسلمان از چه جایگاهی برخوردار بودند؟ اغلب کشورهای مسلمان در حاشیه بلوک شرق یا غرب قرار می گرفتند.

۱۹- چگونگی برخورد کشورهای مسلمان با مساله فلسطین، تحت تاثیر کدام عامل بود؟ قطب بندی شرق و غرب

۲۰- تا پیش از وقوع انقلاب اسلامی، کشورهای مسلمان چگونه با مسئله فلسطین برخورد می کردند؟

برخی کشورهایی که زیر نفوذ بلوک غرب بودند، دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می شناختند و یا در جهت سازش با آن گام بر می داشتند و برخی دیگر که زیر نفوذ بلوک شرق بودند، جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می دادند .

۲۱- تا پیش از انقلاب اسلامی، گروه های مبارز فلسطینی چه جهت گیری داشتند؟

گروه های مبارز فلسطینی به جبهه پایداری و مقاومت که زیر نفوذ بلوک شرق بود ملحق شدند. برخی از این گروه ها فلسطینی هويت مارکسیستی و بعضی دیگر اندیشه های ناسیونالیستی داشتند .

۲۲- گروه های مارکسیستی و ناسیونالیستی فلسطینی، چه نگرشی به اسلام داشتند؟

گروه های مارکسیستی جایگاهی برای اعتقادات دینی و معنوی قائل نبودند و گروه های ناسیونالیستی ،اسلام را به عنوان پدیده ای عربی می پذیرفتند .

..... صفحه ۱۲۷

۲۳- جایگاه فلسطین و اسرائیل در قطب بندی شرق و غرب را شرح دهید؟

فلسطین یکی از عرصه های تقابل بلوک شرق و غرب شده بود. دولت اسرائیل با حمایت های مالی و تسلیحاتی آمریکا و کشورهای وابسته به بلوک غرب تجهیز می شد و جبهه مقابل با سلاح های روسی می جنگید.

۲۴- چه زمانی و در کدام قرارداد، دولت مصر اسرائیل را به رسمیت شناخت؟

دولت مصر به رهبری جمال عبدالناصر، مظهر ناسیونالیسم عربی بودا مپس از مرگ اوانور سادات ، رئیس جمهور وقت مصر با امضای قرارداد کمپ دیوید، اسرائیل را به رسمیت شناخت.

۲۵- انقلاب اسلامی چه تاثیری بر امت اسلامی داشت؟ الگوی نوینی را در برابر امت اسلامی قرار داد و افق جدیدی را به روی جهان اسلام گشود .

۲۶- اهمیت انقلاب اسلامی در مساله فلسطین چیست؟

-مهم ترین قدرت حامی اسرائیل در منطقه، یعنی شاه پهلوی را ساقط کرده بود .
-راهکاری برای مبارزه با صهیونیسم ارائه داد .

-با بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعی، مساله اسرائیل را به عنوان مساله جهان اسلام مطرح کرد .

۲۷- بازگشت به اسلام در فرایند انقلاب اسلامی چه تاثیری بر مساله فلسطین گذاشت؟

اولا مشروعیت قرارداد کمپ دیوید را در باور مسلمانان، مخدوش کرد .

ثانیا مقاومت در برابر صهیونیسم را از موضع اعتقاد اسلامی و با تکیه بر ایمان به خداوند و قدرت الهی آغاز کرد .

۲۸- نمونه هایی از حرکت ها و جنبش های اسلامی در جهان اسلام، نام ببرید که تحت

تاثیر انقلاب اسلامی ایجاد شدند .

-شکل گیری انتفاضه و جنبش های جدید اسلامی در فلسطین

-جهاد اسلامی افغانستان در برابر حکومت وابسته به بلوک شرق

-تشکیل جبهه نجات اسلامی در الجزایر

- پیروزی اسلام گرایان در انتخابات ۱۹۹۰ میلادی در این کشور

۲۹- مهم ترین پیامد انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام، چه بود؟

سلسله جنبش ها و انقلاب های گسترده مردم در کشورهای عربی از سال ۱۳۸۹ هجری شمسی است که تاکنون به سقوط قدرت های سیاسی در چهار کشور عربی (مصر - لیبی - تونس - یمن) منجر شده است. وقوع این انقلاب ها، سه دهه بعد از انقلاب اسلامی ایران نظیر همان وقایعی است که چهار دهه پس از انقلاب فرانسه در کشورهای اروپایی رخ داد .

..... صفحه ۱۲۸

۳۰- منظور از بهار عربی چیست؟

دولت های غربی تلاش کردند تا انقلاب ها و جنبش های کشورهای عربی از سال ۱۳۸۹ شمسی را بخشی از فرایند غربی شدن این کشورها بدانند و آن را بهار عربی نامیدند .

۳۱- بیداری اسلامی در جهان، امروزه چگونه است؟

از سطح نخبگان به مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام منتقل شده است.

۳۲- انقلاب اسلامی از چه طریقی، الگوی جدیدی را در برابر امت اسلامی قرار داده است؟ بیداری اسلامی

۳۳- اگر بیداری اسلامی در جوامع اسلامی تحقق پیدا کند، چه پیامدی خواهد داشت؟

این جوامع به سوی نظامی حرکت خواهند کرد که فارغ از قدرت های قومی و قبیله ای بر مدار فقاقت و عدالت سازمان می یابند .

۳۴- امام خمینی(ره) در وصیت نامه الهی سیاسی خود چه آینده ای برای کشورهای مسلمان ترسیم می کند؟

تشکیل یک دولت اسلامی با جمهوری های آزاد و مستقل

جغرافیای فرهنگی جهان جدید

..... صفحه ۱۳۰

۳۵- انقلاب اسلامی ایران، متکی به کدام ذخایر معرفتی بود؟ شیعه

۳۶- انقلاب اسلامی آرمان ها، ارزش ها، مسئولیت و رسالت خود را چگونه تعریف کرد؟

آن را به حل چالش های جامعه ایران و یا شیعیان جهان محدود نکرد .

بر اساس آموزه های اسلامی از عزت و اقتدار جهان اسلام پاسداری می کرد .

دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می دانست .

فطرت الهی همه انسان ها را مخاطب پیام خود قرار می داد .

حل مشکلات معرفتی و معنوی بشریت را رسالت خود می دید .

۳۷- آخرین صدر هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی چه کسی بود؟ گورباچوف

۳۸- محتوای نامه امام خمینی به گورباچوف را بنویسید .

با استفاده از حکمت مشاء و اشراق به اشکالاتی اشاره کرد که در محدود کردن دانش و علم به شناخت حسی یا شناخت عقلی وجود دارد)

فرورپاشی بلوک شرق را پیش بینی کرد(از آنان خواست تا برای عبور از همه بحران ها، به سوی آموزه های اسلام گام بردارند و بدین منظور

نخبگان خود را برای فراگیری حکمت و علوم اسلامی به ایران بفرستند .

۳۹- تاثیرات جهانی انقلاب اسلامی در خارج از مرزهای جهان اسلام را ذکر کنید .

- بروز و ظهور بحران های عمیق معرفتی و معنوی جهان غرب و چالش های مربوط به آن

- شاهدهی گویا برای حضور تاریخ ساز فرهنگ های غیرغربی

-تأثیر در شکل گیری یا گسترش اندیشه های پسامدرن ،
-تأثیر در به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی
-تأثیر در از دست رفتن ارزش ها و آرمان های بعد از رنسانس
-تأثیر در شکل گیری نظریه های ناظر به افول پساسکولاریسم
-نشان دادن راه نوینی برای کشورهای جهان سوم
-تضعیف قطب بندی سیاسی قرن بیستم و تحمیل یک قطب بندی جدید به جهان
۴۰- چرا انقلاب اسلامی ایران شاهدهی گویا برای حضور تاریخ ساز فرهنگ های غیرغربی بود؟ زیرا این انقلاب، مستقل از ارزش ها و آرمان های جهان غرب شکل گرفت .

.....صفحه ۱۳۱.....

۴۱- چرا جهان غرب، اقدامات مستمری را برای مقابله با انقلاب اسلامی انجام داد؟
به دلیل پی بردن به عمق حادثه و توان تاثیرگذاری این انقلاب
۴۲- مقاومت انقلاب اسلامی در برابر اقدامات غرب چه تاثیری داشته است؟
موقعیت جدیدی برای جهان اسلام پدید آورده است .
۴۳- دو نمونه از نخستین تلاش هایی که برای مقابله با انقلاب اسلامی ایران انجام شد، نام ببرید .
کودتای نوژه- هشت سال جنگ تحمیلی
۴۴- چرا جنگ ایران و عراق با همه جنگ های قرن بیستم متفاوت بود؟
زیرا در این جنگ، تمامی کشورهای بلوک شرق و غرب، علیه ایران متحد شدند. تسلیحات روسی، آمریکایی، فرانسوی، آلمانی و... و دلارهای نفتی کشورهای عربی در خدمت ارتشی قرار گرفته بود که آغازگر جنگ بود. این در حالی بود که ایران برای تهیه ابتدایی ترین تجهیزات از جمله سیم خاردار، تحریم شده بود .

.....صفحه ۱۳۲.....

۴۵- مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دهه نخست، چه تاثیری داشت؟
موقعیت بلوک شرق را به عنوان تنها رقیب بلوک غرب متزلزل ساخت. جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد .
۴۶- کشورهای غربی در نخستین نظریه پردازی های خود، فروپاشی بلوک شرق را چگونه تحلیل می کردند؟
فروپاشی بلوک شرق را به شکل گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می کردند. نظریه پایان تاریخ فوکویاما این همین معنا را القا می کرد
۴۷- نظریه پایان تاریخ فوکویاماچه معنایی رالقامی کند؟
فروپاشی بلوک شرق را به شکل گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می کردند
۴۸- چه عاملی بر نظریه پایان تاریخ فوکویاما خط بطلان کشید؟
موفقیت انقلاب اسلامی ایران
۹۴- اذعان به حضور فرهنگی و تمدنی جهان اسلام از سوی برخی نظریه پردازان غربی با چه عنوانی مطرح می شود؟
جنگ تمدن ها
۵۰- در شرایط کنونی جهان، طرح نظریه جنگ تمدن ها با چه پیامدهایی همراه است؟
-اعتراف به شکل گیری قطب بندی جدید فرهنگی و تمدنی
-با طرح دیگر تمدن ها در عرض تمدن اسلامی، جایگاه برجسته و منحصر به فرد انقلاب و فرهنگ اسلامی را نادیده می گیرد .
-رویکرد خصمانه جهان غرب را به جنبش های اسلامی را توجیه می کرد .

-هراسی را که پس از جنگ جهانی دوم، نسبت به بلوک شرق وجود داشت، متوجه جهان اسلام می گرداند .

۵۱- چرا جهان غرب برای ایجاد مناطق پیرامونی و ایجاد وابستگی اقتصادی در جهان تلاش می کند؟

اقتصاد و سیاست جهان غرب در شرایط فعلی که ابعاد جهانی پیدا کرده، نیازمند مناطق پیرامونی است. انباشت ثروت جهان در دست جمعی اندک، جز با فقر و وابستگی اقتصادی و سیاسی انبوه آدمیان ممکن نیست .

۵۲- چرا غرب با حرکت های مستقلی که در جهان اسلام شکل گرفته است، مقابله می کند؟

برای تامین نیازهای اقتصادی و سیاسی خود

۵۳- نمونه هایی از اقدامات جهان غرب برای مقابله با حرکت های مستقلی که در جهان اسلام

شکل گرفته است، نام ببرید .

-مقابله نظامی و سیاسی از طریق حضور مستقیم، مانند افغانستان

-محاصره و تحریم اقتصادی از طریق سازمان های بین المللی مانند ایران

-تبلیغ معنویت های کاذب و سکولار در کشورهای غربی برای پرکردن خلاء معنوی فرهنگ غرب

-ارائه تصویری خشن و غیرعقلانی از فرهنگ اسلامی از طریق سازماندهی و شکل دهی جریان های تروریستی وهابی

-تفسیرهای سکولار از اسلام و حمایت از اسلام آمریکایی در مقابل انقلاب اسلامی

-جنگ رسانه ای همه جانبه در برابر حرکت فرهنگی جهان اسلام

-ایجاد اختلافات فرقه ای و مذهبی برای تضعیف جهان اسلام